

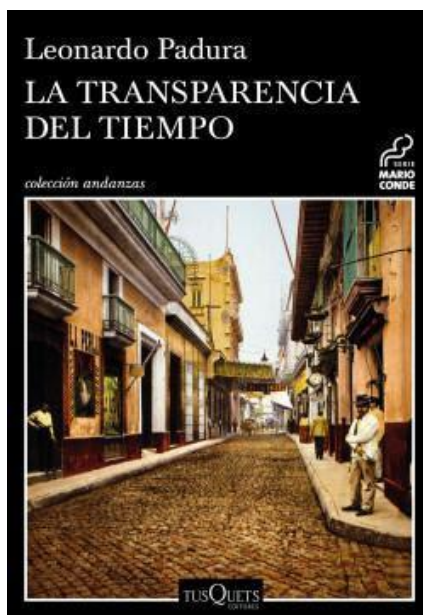
METAIXMIO

156^η
της Λέσχης
Λογοτεχνίας
(23.09.2021)

Leonardo

Η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ
(ΕΚΔΟΣΕΙΣ

LA
DEL TIEMPO
Μετάφραση - Κώστας

(τηλε-)Συνάντηση
Αστυνομικής

Padura

ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ
(ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ - 2018)

TRANSPARENCIA
(2017)
Αθανασίου

Leonardo de la Caridad Padura Fuentes

Ένας από τους μεγαλύτερους σύγχρονους συγγραφείς, πολυμεταφρασμένος και πολυδιαβασμένος, κράτησε για τη λογοτεχνική του καριέρα δύο από τα ονόματά του, προφανώς για να διευκολύνει τους αναγνώστες. Γεννήθηκε στην Αβάνα της Κούβα το 1955. Οι γονείς του ήταν απλοί άνθρωποι, ταπεινής προέλευσης από τα χαμηλά στρώματα της μεσαίας τάξης. Στο σπίτι του υπήρχαν πολύ λίγα βιβλία, στη μητέρα του άρεσε να διαβάζει, αλλά ο χρόνος δεν επαρκούσε γιατί είχε το σύζυγο και τρία παιδιά να μεγαλώσει.

Η ανάγκη του Λεονάρδο για συγγραφή ήταν αποτέλεσμα συσσωρευμένων αναγκών. Στο πανεπιστήμιο της Αβάνα, όπου σπούδαζε φιλολογία και λογοτεχνία, μια ομάδα συμφοιτητών του έγραφε. Ίσως η παρέα με αυτά τα παιδιά, το πολιτιστικό περιβάλλον του πανεπιστημίου και πάνω από όλα το γεγονός ότι αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τα όνειρά του για μια επαγγελματική καριέρα στο μπέιζ μπόλ, γιατί δεν είχε τα προσόντα, τον οδήγησαν να στραφεί στο γράψιμο. Στην οικογένειά του δεν υπήρχε καμία συγγραφική παράδοση. Ο Λεονάρδο και κάποια ξαδέλφια του ήταν οι πρώτοι που μπήκαν στο πανεπιστήμιο. Η σχέση με τη λογοτεχνική ανάγνωση ξεκίνησε, κυρίως, την εποχή που φοιτούσε στο λύκειο. Τότε ανακάλυψε και διάβασε όχι μια, αλλά πολλές φορές τα έργα των μεγάλων Ρώσων συγγραφέων.

Γενικότερα στην Κούβα τη δεκαετία του 1960 η πρόσβαση σε βιβλία ήταν δύσκολη, είτε λόγω πολιτικών περιορισμών, είτε λόγω οικονομικών δυσκολιών. Βέβαια στη δεκαετία του '60 και του '70 εκδόθηκαν αρκετά βιβλία κλασικών του 19^{ου} αιώνα, ισπανική λογοτεχνία, αλλά και κουβανών συγγραφέων. Ύστερα ήρθε η δεκαετία του '90 με την τεράστια οικονομική κρίση που έπληξε την Κούβα και ήταν επόμενο οι εκδόσεις βιβλίων να μειωθούν δραματικά. Υπήρχε όμως μια συλλογή αστυνομικού

μυθιστορήματος με το όνομα “Δράκος”, η οποία περιελάμβανε τα καλύτερα μυθιστορήματα αστυνομικής παγκόσμιας λογοτεχνίας. Έτσι λοιπόν, ο Λεονάρδο γνώρισε τον Χάμμετ και τον Τσάντλερ και όλους τους μεγάλους της αστυνομικής λογοτεχνίας.

Η συγγραφή του πρώτου του βιβλίου, δοκίμιο για την ακρίβεια, έγινε με έναν παράδοξο τρόπο. Ήταν τελειόφοιτος στο πανεπιστήμιο και είχε έρθει η ώρα να παραδώσει την πτυχιακή του εργασία. Διάλεξε έναν Περουβιανό συγγραφέα, αρκετά δύσκολο και το ερώτημα ήταν να αφιερώσει μεγάλο χρόνο στην πτυχιακή ή να την ολοκληρώσει σε ένα δίμηνο και να αφιερωθεί στο γράψιμο. Επέλεξε τη δεύτερη λύση, έτσι και αλλιώς ήταν σίγουρος ότι θα έπαιρνε καλό βαθμό. Το πρώτο του βιβλίο-δοκίμιο με τον τίτλο *“Με το σπαθί και με την πένα”* ολοκληρώθηκε το 1984 και εκδόθηκε πολύ αργότερα, το 1993. Συγχρόνως ολοκλήρωσε και το δεύτερο μυθιστόρημά του με τον τίτλο *“Ο πυρετός των αλόγων”*.

Ο Λεονάρδο το χρονικό διάστημα 1983-1989 δουλεύει ως δημοσιογράφος. Ξεκίνησε στο πολιτιστικό περιοδικό Καϊμάν Μπαρμπούδο, όπου έγραφε κριτικές. Πολύ σύντομα όμως τον απέλυσαν λόγω ιδεολογικών προβλημάτων-δικαιολογία πολύ συνηθισμένη στην Κούβα εκείνη την εποχή. Η τιμωρία ήταν να τον στείλουν να δουλέψει και να επανεκπαιδευτεί στην εφημερίδα Χουβεντούδ Ρεμπέλδε, που ανήκε στην Κομμουνιστική Νεολαία. Εκεί, αντί να επανεκπαιδευτεί, κατάφερε να αλλάξει το ύφος της εφημερίδας. Η αλλαγή έγινε με έναν τρόπο χαρακτηριστικό για τον Παδούρα. Άρχισε να αναμειγνύει την αφηγηματική γραφή με τη δημοσιογραφική δουλειά. Αντιδράσεις δεν αντιμετώπισε, έτσι σιγά σιγά το δικό του είδος άλλαξε το δημοσιογραφικό ύφος της Χουβεντούδ Ρεμπέλδε. Έγινε πιο ελεύθερο, πιο ανοικτό, πιο δημιουργικό. Τα χρόνια της παραμονής του στην εφημερίδα ανήκουν στη χρυσή εποχή της μετα-Επαναστατικής εποχής στη δημοσιογραφία.

Για τους περισσότερους από τους αναγνώστες, αλλά και για τους συγγραφείς, δημοσιογραφία και λογοτεχνία δεν βαδίζουν σε κοινά μονοπάτια. Ο Λεονάρδο έκανε την ανατροπή, κατάφερε να τα συνδέσει και, όπως λέει, έμαθε να γράφει λογοτεχνία μέσα από τη δημοσιογραφία.

Όταν εγκατέλειψε την εφημερίδα γύρω στο 1990 ένοιωθε έτοιμος να ξεκινήσει το πρώτο του αστυνομικό μυθιστόρημα.

Αστυνομικά μυθιστορήματα ο Λεονάρδο είχε διαβάσει πολλά, ήθελε όμως να γράψει κουβανέζικο αστυνομικό, που να μην μοιάζει με όσα αστυνομικά είχαν ήδη γραφτεί στην Κούβα. Πώς θα κατάφερνε αυτή την ανατροπή; Μα δημιουργώντας τον χαρακτήρα τού Μάριο Κόντε.

Μέσα από τη δημοσιογραφία έμαθε να βλέπει την Κούβα όχι μόνο στο σήμερα, αλλά και στο παρελθόν. Να αναζητά τις αιτίες που οδήγησαν στο σήμερα, μέσα από την Ιστορία που δεν καταγράφεται στα βιβλία.

Με αυτή την οπτική, ολοκλήρωσε το *“Τέλειο παρελθόν”*. Όσο το έγραφε είχεβάλει ένα κανόνα στον εαυτό του. Να γράφει ένα αστυνομικό που πάνω από όλα να είναι ένα μυθιστόρημα, εννοώντας να έχει αισθητικό νόημα από την

πρώτη μέχρι την τελευταία αράδα. Ήθελε άσκηση ύφους, χαρακτήρων και γλώσσας. Ο Λεονάρδο πιστεύει ότι ένα αστυνομικό μυθιστόρημα έχει όλες τις προϋποθέσεις να πληροί τη λογοτεχνική ποιότητα, όσο και ένα άλλο μυθιστόρημα. Όταν γράφει μία αστυνομική ιστορία προσπαθεί οι λογοτεχνικές αξίες να είναι πιο σημαντικές από τη διερεύνηση μιας δολοφονίας ή τη διαλεύκανση ενός μυστηρίου. Αυτά είναι σε δεύτερο επίπεδο για τον Λεονάρδο. Το σημαντικό και πρώτο επίπεδο είναι το κοινωνικό. Όπως λέει, *“Διότι το αστυνομικό είναι ένα από τα σύγχρονα είδη που έχουν τη μεγαλύτερη ικανότητα να προσεγγίζουν την κοινωνία που ζούμε. Σε ολόκληρο τον κόσμο ζούμε σε μια περικυκλωμένη κοινωνία, που αποτελείται από τη βία, από τον φόβο από την εγκληματικότητα, από τα ναρκωτικά, από την πορνεία, από τον ζοφερό κόσμο που περιβάλλει τη σύγχρονη ζωή”*.

Στην Κούβα γνώριζε πολύ καλά ότι γράφοντας ένα αστυνομικό τοποθετούσε τον εαυτό του στη σκοτεινή πλευρά της πραγματικότητας. Στο πρώτο του μυθιστόρημα “Το τέλειο παρελθόν” εμβαθύνει στο σκοτεινό σύστημα, στην κατάχρηση εξουσίας, τη διαφθορά της δημόσιας διοίκησης. Όπως ήταν αναμενόμενο στην εξουσία δεν άρεσε καθόλου η οπτική του Παδούρα. Όμως δεν είχαν υπολογίσει την άποψη των αναγνωστών που του χάρισε το βραβείο Κριτικών και το Βραβείο Μεγαλύτερης Αναγνωσιμότητας στην Κούβα.

Στα μυθιστορήματα του Λεονάρδο Παδούρα εργαλείο της επιτυχίας του είναι ο λογοτεχνικός χαρακτήρας του Μάριο Κόντε, αστυνομικός στα πρώτα μυθιστορήματα, και μετέπειτα περιστασιακός ντετέκτιβ. Ο Κόντε τελικά αποδεικνύεται λειτουργικός, γιατί είναι ο διερμηνέας της πραγματικής ζωής που ζούσε η Κούβα και, λόγω ηλικίας, ο εκπρόσωπος της πρώτης γενιάς που μεγάλωσε μέσα στην Επανάσταση, όπως και ο Λεονάρδο.

Ο Μάριο Κόντε έχει παρελθόν, φίλους, έρωτες, συνήθειες, λογοτεχνικές προτιμήσεις. Και βέβαια, όπως λέει ο ίδιος ο Παδούρα, όλο και περισσότερο μοιάζουν, στην ίδια γενιά εξάλλου ανήκουν. Μέσα από τον Κόντε εκφράζει την πορεία της ωρίμανσής του στην πολιτική, την κοινωνία, τις ανθρώπινες σχέσεις, την εμπειρία. Η γενιά αυτή διαπαιδαγωγήθηκε στη επαναστατική περίοδο με υπερβολικά ορθόδοξη αντίληψη. Αρχικά με την επιρροή της Σοβιετικής Ένωσης, στα τέλη της δεκαετίας του 80 με την Περestroika και τέλος με την πτώση του τείχους. Ξαφνικά έχουν μεγαλύτερη πληροφόρηση ή οποία όμως φέρνει και αβεβαιότητα. Η λογοτεχνία τη δεκαετία του '90 είναι γεμάτη από απογοήτευση και αποκαλείται *“λογοτεχνία της απογοήτευσης”*. Ο Μάριο Κόντε ακολουθεί την εποχή του, ωριμάζει, αλλάζει οπτική. Συνοδοιπόρος με την ωρίμανση του Λεονάρδο.

Είναι χαρακτηριστική η αναφορά στη συνέντευξή του πριν χρόνια, στον Ανταίο Χρυσοστομίδη, σχετικά με τον ρατσισμό απέναντι στους ομοφυλόφιλους. Η σεξουαλική διαφορετικότητα ήταν καταδικαστέα στην Κούβα του Κάστρο. Ήταν λόγος αποπομπής από το πανεπιστήμιο, από την Τέχνη και γενικά από την κοινωνία. Για τους Κουβανούς, η διαδικασία κατανόησης αυτής της κατάστασης και η αποδοχή της ήταν θέμα περίπλοκο. Και ο Λεονάρδο Παδούρα, ως Κουβανός, δυσκολευόταν να κατανοήσει τη διαφορά. Όμως η ωρίμανση, παρέα με τον Κόντε, οδήγησαν

στην πλήρη αποδοχή της ομοφυλοφιλίας και όπως λέει «*Σήμερα έχω φίλους ομοφυλόφιλους*».

Θα μπορούσε, ως παγκόσμια αποδεκτός συγγραφέας, να επιλέξει όποια χώρα τού είναι αρεστή και να ζήσει εκεί. Όμως η Κούβα, όπου οι άνθρωποι αγοράζουν τρόφιμα με δελτίο, οι συντάξεις δεν φθάνουν να επιζήσουν ούτε μια εβδομάδα, ένα πούρο κοστίζει όσο ένας μισθός, τα κινητά τηλέφωνα είναι απαγορευμένα λόγω κόστους, το internet είδος πολυτελείας για τους λίγους, η φτώχεια κυριαρχεί στο μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού και οι εσωτερικοί μετανάστες, οι “Παλαιστίνιοι” όπως τους αποκαλούν, στοιβάζονται σε αυτοσχέδιες κυψέλες από φύλλα τσίγκου και πισσόχαρτο, είναι η πατρίδα του. Και εκείνος θέλει να είναι μάρτυρας της Ιστορίας της. Την απόφασή του να ζήσει και να γράφει στην Κούβα την πήρε πολλά χρόνια πίσω και μάλιστα την εποχή της πιο σκληρής κρίσης, τη δεκαετία του ’90. Για να γράψει, χρειάζεται το περιβάλλον της Κούβα, έχει ανάγκη να ακούει κουβανέζικα, να βλέπει τις συμπεριφορές των ανθρώπων, να κατανοεί αυτό που τους συμβαίνει μέρα με τη μέρα. Αυτό είναι το υπόστρωμα πάνω στο οποίο στηρίζονται οι ιδέες των βιβλίων του.

Αυτός είναι ο Leonardo de la Caridad Padura Fuentes, ένας άνθρωπος με βλέμμα παιδικό και ένα τεράστιο χαμόγελο, ένας άνθρωπος που η παγκόσμια επιτυχία δεν το αλλοίωσε και το μόνο που φοβάται είναι ότι ποτέ δεν θα καταφέρει να κόψει το τσιγάρο.

“Η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ”

“Στ’ αλήθεια ήταν πια ένας γέρος; Προσπαθώντας να το μάθει, όρθιος μπροστά στο ημερολόγιο που το διακοσμούσε ένα θολό τοπίο και το σταύρωναν ένα δυο καρφιά βυθισμένα στον τοίχο του δωματίου του, ο Κόντε απαντούσε στα ερωτήματά του με καινούργιες ερωτήσεις...”

Το έντονο φως της τροπικής χαραυγής τρύπωσε μέσα από το παράθυρο, ο Μάριο Κόντε ξύπνησε και το πρώτο που είδε ήταν αυτό το μισητό ημερολόγιο που του θύμιζε ότι σε λίγες μέρες θα περνούσε το κατώφλι των εξήντα του χρόνων. Η χρονιά τον βάραινε γιατί είχε εκείνη την δυσάρεστη ημερομηνία που για τον Μάριο Κόντε όριζε την αρχή του γήρατος. Η ζωή του ήταν γεμάτη σκαμπανεβάσματα. Μπάτσος στην Αβάνα αρχικά, μετά τα παράτησε και για να ζήσει αγόραζε έναντι ευτελούς τιμής παλιά βιβλία για να τα μεταπουλήσει. *“Ενόσω έπινε τον καφέ του και κοιτούσε με μίσος το κακόβουλο πακέτο με τα τσιγάρα τα οποία ποτέ δεν μπόρεσε, ούτε θέλησε να κόψει, παρατήρησε τον γαλήνιο ύπνο του σκύλου του, του κάποτε θυελλώδους Σκουπίδια του 2^{ου}...”*

Ο Σκουπίδια II για τον Κόντε είναι ο φίλος του, η έννοια του, αυτός που του εκμυστηρεύεται τις αγωνίες του και τα παράπονα του.

Η μέρα για τον Κόντε έμοιαζε να είναι όπως οι προηγούμενες, με μόνη εξαίρεση ότι τον έφερνε πιο κοντά στο γήρας. Το χειρότερο ήταν ότι οι φίλοι της καρδιάς του, μεγαλωμένοι μαζί, συμμαθητές στο σχολείο, είχαν, κατ’ αυτόν, ένα κακόβουλο σχέδιο. Να ετοιμάσουν μια μεγαλοπρεπή γιορτή για τα γενέθλια του. Τους φίλους του Κούνελο, Κάρλο Κοκκαλιάρη, Κόκκινο Κάντιτο,

τη μόνιμη αρραβωνιαστικιά, σχεδόν σύζυγο, Ταμάρα, τον συνεργάτη Γιόγι Περιστέρη και την υπέργηρη Χοσεφίνα, μητέρα του Κάρλος, τους συναντάμε σχεδόν σε όλα τα μυθιστορήματα του Παδούρα. Τους συνδέει απόλυτη φιλία, εμπιστοσύνη και αλληλεγγύη. Η σχέση τους είναι σαν φυσαλίδα που τους τυλίγει και τους δίνει δύναμη να αντέξουν τη ζωή στην αλλοπρόσαλλη Αβάνα.

“...όπως κάθε πρωί, θα διέσχιζε περπατώντας την πόλη ψάχνοντας ν’αγοράσει παλιά βιβλία, μετά θα έτρωγε κάτι ελαφρύ στο δρόμο ή κάτι πολύ πιο θρεπτικό αν αποφάσιζε να περάσει μια βόλτα από το σπίτι του Γιόγι του Περιστέρη, του επαγγελματικού του συνέταιρου”.

Τα ίδια κάθε μέρα, η αγωνία της επιβίωσης, η αγορά των παλαιών βιβλίων, αν έβρισκε κάτι αξιόλογο, η συνάντηση με τον Γιόγι και τα “επαγγελματικά πλάν”. Ο Γιόγι, που έχει εμπλουτίσει το λεξιλόγιο του με αγγλικές λέξεις man, brother, ok, please, τα καταφέρνει, με κάποιους ανορθόδοξους τρόπους, να έχει μια ζωή άνετη και πλούσια γεύματα, τα οποία ο Κόντε καθόλου δεν περιφρονούσε.

Για την παρεμβολή αμερικάνικων λέξεων στις φράσεις ορισμένων Κουβανών ο Λεονάρδο Παδούρα έχει πει σε συνέντευξή του μεταξύ άλλων, *“...Στην Κούβα, λόγω μόδας ή σνομπισμού, λόγω των ταινιών και των τραγουδιών, κάποιοι υιοθετούν πράγματι λέξεις από τα Αγγλικά. Αυτό όμως δεν με προβληματίζει ιδιαίτερα. Η κουβανική κουλτούρα είναι πολύ δυνατή, πολύ ισχυρή, έχει μια αίσθηση της ταυτότητας πολύ βαθιά, και έχει υπάρξει πάντα ανοιχτή σε επιρροές κάθε προέλευσης, τρόπους, τάσεις, που την τρέφουν, την τροφοδοτούν, αλλά δεν την αλλάζουν στα ουσιαστικά στοιχεία”.*

Ο Κόντε αγαπά τη λογοτεχνία και θέλει να γράψει μια ιστορία, λίγο όμως η προσπάθεια της επιβίωσης, λίγο ο ιδιόρρυθμος χαρακτήρας του, τον κρατάνε πίσω.

Εκείνη τη συγκεκριμένη μέρα ένα τηλεφώνημα από τον παλιό συμμαθητή Ρομπέρτο Ρόκελ Ροσέλ ή Μπόμπυ θα ανατρέψει την καθημερινότητα. Ο Κόντε, όταν του είπε στο τηλέφωνο ποιός είναι, θυμήθηκε ένα δειλό έφηβο με κάπως κοριτσίστικη συμπεριφορά. Ο Μπόμπυ ήθελε επειγόντως να συναντήσει τον Κόντε. Όταν ο παλιός συμμαθητής έφθασε στο σπίτι του, η έκπληξη ήταν τεράστια.

Ο Μπόμπυ συμπυκνώνει τις διαχρονικές αντιφάσεις της Κούβα από τις στενοκέφαλες, καταπιεστικές δεκαετίες του 1970-80, έως τις σχετικά φιλελεύθερες αλλαγές της μετά-Κάστρο εποχής. Μετά τη δημόσια αποκάλυψη της φιλίας του, για την ομοφυλοφιλία του, ο Μπόμπυ αποκλείστηκε από τις σπουδές του και την κοινωνία. Ο Μπόμπυ όμως που είδε ο Κόντε δεν έχει καμία σχέση με τον ευαίσθητο νεαρό, τον φοβισμένο και καταπιεσμένο, Σήμερα είναι ένας ξεκάθαρος γκέι, που βιοπορίζεται πολύ καλά από αγοραπωλησίες έργων τέχνης και ακριβών κοσμημάτων. Πετιέται για δουλειές κάθε λίγο στο Μαϊάμι, χωρίς κανένα πρόβλημα, το σπίτι του είναι πολύ άνετο και γενικά ζει μια ζωή πολυτελή για τα δεδομένα της Κούβα και φυσικά του Μάριο Κόντε και της παρέας. Επί πλέον έχει ασπασθεί τη Γεμαγιά.*

Το πρόβλημα που ζητά λύση και τον φέρνει κατόπιν προτροπής του Γιόγι του Περιστέρη στον Μάριο Κόντε είναι το εξής:

Ο τελευταίος του εραστής ένας μουλάτος με το όνομα Ράιντελ, πολύ νεότερός του, με τον οποίο συζούσε, εξαφανίστηκε αδειάζοντας το σπίτι, ενόσω αυτός ήταν στο Μαϊάμι. Πήρε έπιπλα, σερβίτσια, στρώματα, κοσμήματα αξίας όπως είπε ο Μπόμπυ, αλλά, κυρίως, το ξύλινο άγαλμα της μαύρης Παρθένου, με την οποία συνδέεται συναισθηματικά. Τον εραστή του και κυρίως την Παρθένο της Ρέγλα, ήθελε ο Μπόμπυ να του βρει ο Μάριο Κόντε.

Το χρηματικό αντίτιμο που το προσέφερε, το οποίο μάλιστα αυξήθηκε μετά από τη μεσολάβηση του Γιόγι, μπορούσε να προσφέρει στον Κόντε ένα χρονικό διάστημα χωρίς ανησυχίες επιβίωσης. Έτσι λοιπόν συναίνεσε στην έρευνα.

Από εδώ ο Παδούρα αρχίζει να κεντά στη κυριολεξία την αστυνομική ιστορία.

Το αφήγημα του Μπόμπυ σχετικά με το πώς η ξύλινη μαύρη Παρθένος της Ρέγλα βρέθηκε στα χέρια του δεν είναι και πολύ πειστικό. Όπως είπε την έφερε ο παππούς του, φυγάζ λόγω Εμφυλίου, από την Ισπανία.

Ο κόσμος της αγοραπωλησίας έργων τέχνης δεν είναι οικείος για τον Κόντε. Συναντά συνεργάτες του Μπόμπυ, τον Ελισάρδο Σολέρ, τη Ρενέ Αγκίλα και τη γυναίκα-θύελλα, την Κινεζοκουβανή Κάρλα Τσόι. Άνθρωποι υπερβολικά πλούσιοι, για τα δεδομένα της Κούβα. Όπως καταλαβαίνει και ο ίδιος, οι “επαγγελματικές” συναλλαγές τους μόνο καθαρές δεν είναι. Ανήκουν σε έναν κόσμο πρόσφατα αναδυόμενο στην Αβάνα, που έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τις εξαθλιωμένες συνοικίες. Όμως, όλοι, δηλώνουν άγνοια για την κλοπή του αγάλματος και για το αν αυτό είναι προς πώληση σε επίλεκτους συλλέκτες.

Ζητά βοήθεια για τον εντοπισμό του Ράιντελ από τον Μανουέλ Παλάσιος, παλιό συνεργάτη του στην αστυνομία. Μόνο που ο Ράιντελ ...δεν είναι ο Ράιντελ. Έχει δανειστεί το όνομα από κάποιον που εδώ και καιρό είναι νεκρός.

Προκειμένου να βρει στοιχεία για τον εντοπισμό της ταυτότητας του “Ράιντελ” οδηγείται στις αθλιότερες περιοχές της Αβάνα, εκεί που οι άνθρωποι ζουν στοιβαγμένοι σε αυτοσχέδια “σπίτια” φτιαγμένα από ό,τι υλικό μπορεί να φανταστεί ανθρώπινος νους. Εκεί ζουν οι εσωτερικοί μετανάστες, όσοι προέρχονται από την ανατολική πλευρά της Κούβα, βυθισμένοι στην απόλυτη εξαθλίωση και την παρανομία. Σ’ αυτές τις συνοικίες-φαβέλες έρχονται συνέχεια νέοι μετανάστες από τα ανατολικά. Οι εικόνες των συνοικιών αυτών, όπως τις περιγράφει ο Λεονάρδο Παδούρα είναι γροθιά στο στομάχι ακόμα και για τον Μάριο Κόντε, πολύ περισσότερο δε για τον αναγνώστη. Είναι η άλλη Αβάνα των τελευταίων χρόνων, που όπως φαίνεται σοκάρει και τον ίδιο τον συγγραφέα που διοχετεύει τις απορίες του μέσω του ήρωά του.

Ο Κόντε παλεύει μέσα σ’ αυτόν τον κόσμο, που μισεί τους μπάτσους και γενικά ό,τι εκπροσωπεί το επίσημο κράτος, να ανακαλύψει τα ίχνη του

όμορφου εξαφανισμένου μουλάτου, τα κοσμήματα και το άγαλμα της Παρθένου της Ρέγλα.

Τελικά ο Κόντε αντί των κλοπιμαίων και της Παρθένου, ανακαλύπτει το πτώμα του άτυχου μουλάτου, που το πραγματικό του όνομα είναι Γιουινέσκι.

Όσο οι έρευνες προχωρούν, τώρα λόγω φόνου εμπλέκεται και η αστυνομία με τον Μανουέλ Παλάσιος και την ομάδα του, δολοφονούνται και άλλα άτομα που σχετίζονται με τον Ράιντελ/Γιουινέσκι.

Σημασία όμως έχει ότι ο Μπόμπυ απέκρυψε στοιχεία σχετικά με τό άγαλμα. Το ξύλινο άγαλμα είναι μια δυσεύρετη μεσαιωνική Παρθένος και δεν είναι Παρθένος της Ρέγλα. Έφθασε στην Κούβα από την Καταλωνία στη διάρκεια του εμφυλίου Ισπανικού πολέμου από τον άνδρα της γιαγιάς του Μπόμπυ. Κατά τον Μπόμπυ το άγαλμα θεωρείται ότι έχει θαυματουργές ιδιότητες. Αυτό αυτομάτως το κάνει ένα πολύτιμο απόκτημα. Ποιος μπορεί να είναι αυτός που θέλοντας να την οικειοποιηθεί δεν διστάζει να δολοφονήσει; Ο Μπόμπυ με τα μυστικά του, ο Ελίσάρδο Σολέρ, αυτός ο νεο-πλούσιος με τις ύποπτες συναλλαγές, ο Ρενέ Αγκίλα με τη μεγάλη κληρονομιά ή η συλλέκτρια έργων τέχνης με τη θανατηφόρα ομορφιά, Κάρλα Τσόϊ; Και όλοι αυτοί πώς σχετίζονται με τον Καταλανό συλλέκτη που φθάνει στην Κούβα για εμπορικές συναλλαγές και ξαφνικά εξαφανίζεται;

Εδώ είναι το κέντημα του Παδούρα. Μέσα από τον αστυνομικό μύθο στήνει ένα χρονικό με φιλοσοφικό, υπαρξιακό και πολιτικό περιεχόμενο που εξελίσσεται παράλληλα. Ένα διαχρονικό πρόσωπο με το όνομα Αντόνι Μπαράλ διασχίζει τους αιώνες από τον Μεσαίωνα μέχρι το 1936, τη χρονιά έναρξης του Ισπανικού εμφυλίου. Ο Μπαράλ αλλάζει πρόσωπο ανάλογα με τον χρόνο που κινείται. Κεντρικό θέμα γύρω από το οποίο περιστρέφεται η ζωή του είναι η μαύρη Παρθένος της Λα Βαλ. Το όνομα της προέρχεται από την ομώνυμη ορεινή περιοχή της Καταλωνίας, στα σύνορα με την Γαλλία. Ο Αντόνι Μπαράλ μέσα από τη *διαφάνεια του χρόνου* διασώζει σε κάθε παραγμένη εποχή το μαύρο άγαλμα της Παρθένου. Συγχρόνως πιστοποιεί τη βαθεία του πίστη σ' αυτό. Μέσα από τις ιστορίες του Αντόνι Μπαράλ ο Παδούρα αναφέρεται στο θέμα της τυφλής πίστης, είτε στις ιδέες, είτε στη θρησκεία. Με αυτό τον τρόπο παραθέτει τους φιλοσοφικούς του στοχασμούς που ξεκινούν από το Μεσαίωνα έως τα νεότερα χρόνια. Το σημαντικό όμως μήνυμα που περνά είναι ότι το να πιστεύεις σε οτιδήποτε δεν σημαίνει ότι πρέπει να μετατραπείς σε μαριονέτα στα χέρια αυτών, που εκμεταλλεύονται την πίστη για ίδια συμφέροντα.

Ο Παδούρα στήνει ένα πολυεπίπεδο μυθιστόρημα μέσα από τον αστυνομικό μύθο. Πέρα από τις ιστορικές αναδρομές μάς φέρνει εικόνες και συμπεριφορές των τελευταίων χρόνων στην Αβάνα και στην Κούβα γενικότερα. Πολλά είναι τα ερωτηματικά που τίθενται από τον κεντρικό ήρωα Μάριο Κόντε. Πολλά πρόσωπα πάνε και έρχονται αλλά οι βασικοί ήρωες είναι οι φίλοι και η αιώνια αρραβωνιαστικιά. Ένα βαθύ ανθρώπινο δέσιμο πέρα από τις όποιες κακουχίες ή διαφωνίες.

Το τέλος παρουσιάζει μια μεγάλη έκπληξη για τον αναγνώστη.

Γραπωμένος στο παρόν, έγραφε το παρελθόν μέχρι που έχανε την αίσθηση των ορίων ανάμεσα στο μόνιμο και το παροδικό. Όμως μέσα στη γέννα της δημιουργίας ποτέ δεν έχασε την απώτατη επίγνωση ότι, την ίδια στιγμή που μετέτρεπες το παρελθόν σε παρόν, ό,τι είχε γραφτεί γινόταν αμέσως μέρος εκείνου του ίδιου παρελθόντος: κάτι μη αντιστρεπτό, φευγαλέο ...”

Όταν όλα έχουν φθάσει στο τέλος ο χαρακτήρας του Μάριο Κόντε, που έχει ξεκινήσει να γράφει το μυθιστόρημα του, ξεδιπλώνεται στον αναγνώστη με τις βαθιές σκέψεις, ένας άνθρωπος αντισυμβατικός και συγχρόνως γεμάτος ενσυναίσθηση για τους γύρω του. Ο Μάριο Κόντε που δίνει τα μοναδικά γερά του παπούτσια στον άνθρωπο που βλέπει να περνά ρακένδυτος και αντί παπούτσια να έχει δεμένες σακούλες στα πόδια. Την ώρα όμως των στοχασμών φέρνοντας πίσω το γεγονός αναρωτιέται γιατί τον άνθρωπο αυτόν δεν τον είχε δει άλλος κανείς, “αν εκείνη η μορφή ήταν πραγματική ή απλώς μια αντανάκλαση των φόβων, των εμμονών και των οδυνηρών στοχασμών του. Η παγίδα του χρόνου”

Ένα ακόμη εξαιρετικό μυθιστόρημα από τον Λεονάρδο Παδούρα. Καλοδουλεμένο, με δυνατούς αρμούς ανάμεσα στα διαφορετικά του επίπεδα, γλαφυρότατες και ζωντανές εικόνες. Δεξιότηχνης στην αλλαγή των μυθιστορηματικών χρόνων. Τα ιστορικά του επεισόδια ρέουν καθώς παρουσιάζει ιστορικά μεσαιωνικά πρόσωπα όπως ο Ροζέ ντε Φλορ και οι Ναΐτες ιππότες. Αποδεικνύει ότι οι λογοτεχνικές αξίες στέκονται πάνω από τη διαλεύκανση του φόνου και ότι αυτό που έχει τη μεγαλύτερη σημασία είναι η κοινωνία και τα προβλήματα της.

Όλγα Γεωργιάδου - Σεπτέμβριος 2021

** Η Γεμαγιά είναι η θεά της θάλασσας σύμφωνα με την Αφρικανικής προέλευσης θρησκεία των Γιορουμπά, η οποία βασίζεται σε μία πολυθεϊστική κοσμογονία, που έχει ριζώσει πια σε ορισμένες περιοχές της Βραζιλίας, της Κεντρικής Αμερικής, και πάνω απ’ όλα, σε ολόκληρη την Κούβα. Η Γεμαγιά προστατεύει και στέλνει τύχη στους ναυτικούς, και εκείνους που ξεπερνούν σύνορα και ψάχνουν γαίες πρωτόγνωρες. Ήταν η πρώτη θεά που εμφανίστηκε στην Αφρο-Καραϊβική κοσμογονία, και έφερε μαζί της στο φως τη θάλασσα, από την οποία γεννιούνται τα πάντα. Γι’ αυτό, λατρεύεται ως γονιμοποιητριά. Στη διαδικασία αφομοίωσής της στον θρησκευτικό συγκρητισμό, μετουσιώθηκε στην Παναγία της Ρέγλα, που λατρεύεται ένθερμα στο ομώνυμο λιμανάκι της περιφέρειας της Αβάνα.*